

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Kerkstraat 55-57

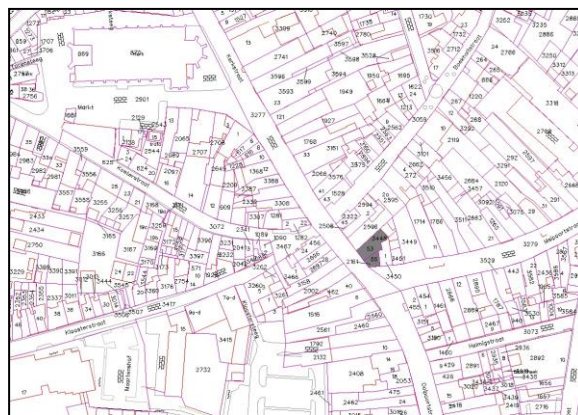
Monumentnummer : GM199

Straat : Kerkstraat
Huisnummer : 55
Toevoeging : 57
Postcode : 6981 CM

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2161 en C3448

Naam object : ---
Bouwjaar : 1901 met oudere kern
Bouwstijl : Neorenaissance
Architect : H.C. Bloemendaal
Oorspronkelijke functie : winkel-woonhuis
Huidige functie : winkel-woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 31-10-2016
Datum aanwijzing : 18-04-2017

Situering

Pand markant gelegen aan de Kerkstraat op de hoek met de Meipoortstraat in de historische binnenstad van Doesburg. Het staat met beide voorgevels in de rooilijn.

Opbouw

Tweelaags, deels onderkelderd hoekpand op een samengestelde, min of meer L-vormige plattegrond. Het pand heeft een kelder, begane grond, een verdieping en een zolder onder een schilddak. De kelder bevindt zich gezien van de Kerkstraat aan de

voorzijde van het pand. Het pand kent aan de achterzijde een enkellaags aanbouw onder plat dak en een plaatsje.

Historie

De Kerkstraat maakt deel uit van de vroegste stadsuitleg uit de eerste helft van de dertiende eeuw. De straat functioneert vanouds als verbinding tussen de Koepoortstraat en Ooipoortstraat, feitelijk de hoofdas van de historische stad. Het deel ten zuiden van de Boekholtstraat, alsmede de Meipoortstraat, is gelegen binnen de zuidelijke uitbreiding uit 1343 van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De Meipoortstraat en de in het verlengde van de Kerkstraat gelegen Ooipoortstraat functioneerden als toegangsweg van en naar de Meipoort, respectievelijk Ooipoort, die in 1673 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV werden opgeblazen en niet werden herbouwd.

Beknopte bouwgeschiedenis

Afgaande op de kadastrale minuut stond hier in 1832 reeds een hoekpand met een onregelmatige plattegrond, waarvan de perceelsgrenzen vrijwel overeenkomen met de huidige begrenzing. Het perceel is na 1832 een keer gesplitst, deze splitsing volgt vrijwel de plattegrond van de historische kelders.

Deze kelders zijn geheel afgewerkt maar kunnen een laat-middeleeuwse oorsprong hebben. Gelet op de plattegrond van de kelders is het goed mogelijk dat het pand oorspronkelijk uit twee ondiepe panden heeft bestaan waarbij het linker de nokrichting evenwijdig aan de Kerkstraat heeft gehad en het rechter pand op de hoek de nok haaks op de Kerkstraat had. Het linker pand is vervolgens voorzien van een vleugel aan de achterzijde dat gelet op de aanwezige muurankers in de rechter zijgevel heel goed nog een samengestelde balklaag boven de begane grond kan hebben en daarmee uit de 15^e of 16^e eeuw kan stammen.

In 1901 is het pand ingrijpend vernieuwd naar ontwerp van H.C. Bloemendaal uit Doesburg, die een nieuw hoekpand in neorenaissance stijl ontwierp. Het oude casco met kelders, buitenmuren en mogelijk ook de samengestelde verdiepingsbalklaag van de oudere achtervleugel werd deels geïncorporeerd.

In 1920 werd de pui op de begane grond gewijzigd en in 1953 voorzien van een luifel. Het pand is in 1966 verbouwd, waarbij de pui volledig werd vervangen en naar binnen geplaatst. Het bovenste deel van de pui-openingen uit 1920 bleef gehandhaafd. Tevens werd de trap naar de bovenwoning vernieuwd en de inrichting gemoderniseerd. De pui is nadien nog een aantal malen aangepast, de laatste keer in 2016, waarbij de vensters weer in de rooilijn van de straat zijn gezet.

Exterieur

Het pand heeft tweelaags, bakstenen gevels langs de beide straten en een overhoeks geveldeel dat met een trapgevel wordt bekroond. De gevels zijn gemetseld van orangerode verblendsteen waarin ter hoogte van de onder-, boven- en wisseldorpels speklagen van portlandcement zijn opgenomen. De begane grond wordt geheel ingenomen door een moderne, houten winkelpui die in 2016 is geplaatst en hier verder

niet wordt beschreven. Juist boven de winkelpui is nog een restant te zien van de pui uit 1920, aan de bovenzijde afgewerkt met een rollaag van verblendsteen.

De gevel is op de verdieping voorzien van schuifvensters met wisseldorpel, uitgevoerd als H-raam, dus met enkelruits ramen in onder- en bovenraam. Dit type schuifraam is voor alle vensters op de verdieping toegepast. De vensters hebben houten lekdorpels en halverwege de onderramen in de dagkanten blokken van portlandcement. De vensters worden ontlast met gemetselde rondbogen van oranje verblendsteen, voorzien van gestucte geboorte- en sluitstenen in portlandcement. De boogvelden zijn geheel met portland gestuct. De gevel heeft links boven de entree voor de bovenwoning een enkel schuifraam, in het midden en rechts in de gevel zijn gekoppelde schuifvensters toegepast met eveneens gekoppelde rondbogen ter ontlasting.

In de gevel aan de Meipoortstraat is links een gekoppeld venster opgenomen en rechts een enkel schuifvenster. De gevels worden aan de bovenzijde afgesloten met een hoofdgestel, bestaande uit een geprofileerde architraaflijst, een gemetseld fries van oranjerode verblendsteen waarin op regelmatige afstand kruizen van gele verblendsteen zijn gemetseld. De kroonlijst bestaat uit een eenvoudig vormgegeven bakgoot met profiellijst en zinken kraal, die wordt ondersteund door decoratief vormgegeven, verticaal geplaatste consoles in het fries.

De dakvlakken zijn gedekt met rood gebakken, platte Friese dakpannen, waarin per dakvlak een modern dakraam is geplaatst. Volgens de ontwerptekening stond in het linker dakvlak ter plaatse van het moderne tuimelraam oorspronkelijk een houten dakkapel met twee draairamen onder een zadeldak, die in 1953 nog werd getekend. Rechts in op de nok staat een rechthoekig gemetselde schoorsteen met betonnen dekplaat.

Het hoofdgestel van beide zijgevels wordt bij de overhoekse gevel onderbroken met een geveltop die met trapgevel wordt beëindigd. Op de eerste verdieping is overhoeks een enkel deurkozijn opgenomen met ervoor een modern vormgegeven hekwerk als Frans balkon. De gevelopening heeft dezelfde behandeling en afwerking als de vensters en is eveneens met een gemetselde rondboog ontlast. Boven de deur een bovenlicht.

In de geveltop een smal venster met enkelruits raam, ontlast met een rondboog en geboorte- en sluitstenen in portland stucwerk. De trapgevel met vier trappen heeft hardstenen, geprofileerde dekstenen en boven de eerste trappen schuingeplaatste schouderstukken. Boven de afsluitende deksteen een zinken piron, waar volgens de ontwerptekening uit 1901 een korte mast met windvaan op stond.

De rechter zijgevel van de vleugel links gemetseld van oude handvorm baksteen, afgewerkt met kalkpleister. Ter hoogte van de verdiepingsbalklaag zijn met tussenruimte van ongeveer 2,5 meter gesmede staafankers aanwezig, mogelijk behorende bij een samengestelde balklaag. De gevel is geheel blind en wordt aan de bovenzijde met een zinken bakgoot afgesloten.

De achtergevel van deze vleugel is in 1900 of 1920 geheel vernieuwd met vormbakstenen in halfsteens verband en als eenvoudige gemetselde topgevel met gevelpannen vormgegeven. Ter hoogte van de zoldervloer een viertal staafankers. In de geveltop op zolder een venster met twee tweeruits draairamen met glasroede. De indeling van de gevel is op de eerste verdieping in 1969 of 1982 geheel vernieuwd met machinale baksteen. De gevel is gesausd.

Interieur

Kelder: het pand is gedeeltelijk, aan de Kerkstraatzijde, onderkelderd. De kelder is toegankelijk vanuit het restaurant op de begane grond onder de trap naar de verdieping. Na een moderne deur daalt een gemetselde, bakstenen trap af naar de kelder die uit twee ruimten bestaat. Links een kelder met de kruinrichting van het tongewelf evenwijdig aan de straat. De toegang is via een korte, overwelfde gang linksachter. Links is in het gewelf aan de straatzijde een kelderlicht opgenomen, dat aan de buitenzijde is dichtgezet. Aan de straatzijde zijn de kelderruimte toiletten ingebouwd. Een doorgang rechts achter geeft toegang tot de tweede kelder. Deze is dieper dan de kelder links en heeft de kruinrichting van het tongewelf haaks op de straat. In de straatgevel sporen van een dichtgemetseld kelderlicht. Beide kelders zijn witgepleisterd.

Begane grond: het restaurantinterieur op de begane grond is afgezien van de afgetimmerde keldertoegang links een ongedeelde ruimte, waarbij de bovenliggende structuur met kolommen wordt opgevangen. De constructie alsmede oudere afwerkingen zijn nergens in het zicht. De ruimte is met een verlaagd systeemplafond afgewerkt. Links aan de achterzijde is de restaurantkeuken gesitueerd. Een niveauverschil in de vloer markeert de overgang met de enkellaags uitbreiding aan de achterzijde. Links is vanaf de straat de opgang naar de bovenwoning toegankelijk en bestaat uit een korte hal en een rechte steektrap. Leuning en lambriserings zijn modern vormgegeven en vermoedelijk in 1966 aangebracht.

Eerste verdieping: deze bouwlaag heeft een indeling met trapopgang en overloop links, een vertrek aan de straatzijde links en een vertrek aan de achterzijde links met ervoor een gang en een badkamer. Een deur met grote ruit geeft vanaf de achterste kamer toegang tot het platte dak van de enkellaags uitbouw achter het pand.

Vanuit de overloop is rechtsachter een vertrek bereikbaar dat uitkijkt op de binnenplaats in de oksel van de L-vormige plattegrond van het pand. Verder kent de verdieping een kamer centraal aan de Kerkstraatzijde en ten slotte een woonkamer geheel rechts in de straathoek van het pand. In de woning zijn alle deuren als opdekdeuren uitgevoerd, de kozijnen met eenvoudige lijsten afgewerkt. Historische plafonds of oude constructieve elementen zijn nergens in het zicht. De vertrekken aan de straatzijde worden alle verlicht middels schuifvensters. De kamer centraal aan de Kerkstraat heeft een schouw met houten ombouw, die in het verleden is versoberd. Zo zijn consoles niet meer aanwezig. De mantel is aan de onderzijde afgewerkt met een tandlijst. De zwikken van de halfronde stookopening zijn met gefigureerde tegels afgewerkt. Oude vensterbetimmeringen werden alleen in de kamer rechts achter waargenomen. Hier functioneert een zesruits empire-schuifvenster met wisseldorpel.

Zolder: een steektrap geeft toegang tot de overloop op zolder. Deze is behalve de overloop verdeeld in drie ruimten. Twee zolderruimten aan de Kerkstraatzijde, met een muur van elkaar gescheiden en een zolderruimte in de vleugel aan de achterzijde.

In de vertrekken aan de straatzijde is de kapconstructie grotendeels in het zicht en bestaat uit grenen, kreupele gebinten met hangwerken met makelaar die gordingen opvangen. Tussen de gordingen zijn gipsplaten aangebracht. De ruimte rechts heeft in de hoek een venster in het bovendeel van de overhoekse trapgevel. Dit deel is aan de binnenzijde met kraalschroten afgewerkt. De zolder in de vleugel linksachter heeft een nokgording en is geheel met moderne gipsplaten afgewerkt. De constructie is in de twintigste eeuw integraal nieuw opgetrokken als sporenkap. De ruimte krijgt daglicht

door een venster met tweeruits draairamen in de achtergevel, die aan de binnenzijde geheel met portlandcement is afgewerkt. Als toegangsdeur fungeert een hergebruikte paneeldeur.

Bouwdossiers

19-02-1901	Plan tot verbouwing van het perceel hoek Meipoort- en Korte Kerkstraat voor den heer H.H. Stronkman
27-08-1920	verandering van het perceel
20-08-1953	maken luifel boven de winkelpui
18-04-1966	vernieuwen winkelpui
24-11-1982	veranderen voorgevel en de winkel
2016	veranderen winkelpui en inrichting restaurant

Literatuur

Niet bekend

Waardering

Pand uit 1901 met een oudere kern dat betreft schaal, verschijningsvorm en gevelarchitectuur goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de (verhoudingen van de) sobere neorenaissance architectuur van de voorgevel in combinatie met de markante ligging op een straathoek en de aanwijsbaar lange bebouwingscontinuïteit.

Pand van belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische en stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het pand is architectuurhistorisch van belang als voorbeeld van sobere neorenaissance architectuur uit de vorige eeuwwisseling van de in Doesburg werkzame architect H.C. Bloemendaal.

Het pand is stedenbouwkundig van belang vanwege de grote bijdrage aan de lokaal-topografische situatie door de markante ligging op een belangrijke straathoek in de Doesburgse binnenstad, alsmede vanwege de ruimtelijke samenhang met de buurpanden in de directe omgeving.

Het pand is cultuurhistorisch van belang als voorbeeld van een historisch binnenstads pand met oudere kern, dat in architectuur, verschijningsvorm en bouwhistorie representatief is voor oude huizen in de historische stadskern van Doesburg.